

Vergaderjaar 2020–2021

31 066

Belastingdienst

Nr. 772

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARISSEN VAN FINANCIËN EN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 22 december 2020

Afgelopen donderdag heeft de Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag haar rapport «Ongekend Onrecht» aan de Kamer aangeboden (Kamerstuk 35 510, nr. 2). Het rapport laat een schokkend beeld zien. Veel ouders die getroffen zijn door de problemen met de kinderopvangtoeslag maakten geen schijn van kans. De grondbeginselen van de rechtstaat zijn geschonden. De commissie verwijt dit niet alleen de uitvoering – specifiek de Belastingdienst/Toeslagen – maar ook de wetgever en de rechtspraak.

De commissie doet een dringend beroep op alle betrokken staatsmachten om bij zichzelf te rade te gaan hoe in de toekomst herhaling kan worden voorkomen en hoe het ontstane onrecht alsnog kan worden rechtgezet. Dat beroep nemen wij ons zeer ter harte. We komen daarom half januari met een uitgebreide reactie op het rapport.

De commissie sluit haar constatering af met de terechte vaststelling dat excuses alleen niet genoeg zijn. De overheid moet de getroffen en nu zo snel mogelijk helpen. Dat onderschrijven wij. Het terugwinnen van het vertrouwen is essentieel voor het functioneren van de overheid. Daarom kiest het kabinet er nu voor om bovenop de afspraken die we al eerder met elkaar hebben gemaakt, extra in te zetten om ruimhartiger en sneller getroffen ouders te compenseren.

U weet dat wij al eerder hebben gekeken hoe de herstelaanpak zo snel en zo goed mogelijk kan worden vormgegeven. Er zijn goede redenen waarom voor de huidige aanpak is gekozen. Mensen verdienen nu echt individuele aandacht, een definitief antwoord op wat er is gebeurd, en compensatie die daarbij past en hen uit de problemen helpt waar zij door toedoen van de overheid in zijn beland. Dat vergt een zorgvuldig proces en dat kost tijd. Daar zijn we nu echt voortvarend mee aan de slag: we hebben de 430 ouders met de meest acute en schrijnende problemen dit jaar kunnen helpen. Met die aanpak willen we dus ook doorgaan, voor iedereen die daaraan behoefte heeft en tegelijkertijd een extra stap zetten.

Wij verbreden de compensatieregeling, zodat het onderscheid tussen de hardheidsregeling en de compensatieregeling verdwijnt. Het rapport van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag laat zien dat ouders het slachtoffer zijn geweest van een collectief falen van alle staatsmachten. Dat geldt specifiek voor de ouders die zijn getroffen door het «alles-of-niets» karakter van de kinderopvangtoeslag. Ouders die zijn getroffen door dit collectieve falen hebben vergelijkbare schade opgelopen als de ouders die gedupeerd zijn door vooringenomen handelen door de Belastingdienst en verdienen ook dezelfde regeling.

Wij zien de zorgen die er zijn over het huidige tempo van de hersteloperatie. In de hersteloperatie wordt hard gewerkt om ouders écht te helpen. Maar dit zorgt er tegelijkertijd voor dat ouders lang moeten wachten op herstel. Dat zij na jaren niet te zijn gehoord, nu weer het gevoel hebben voor een dichte deur te staan. Daarom nemen we drie maatregelen die eraan moeten bijdragen dat mensen sneller recht wordt gedaan.

Allereerst wil het kabinet alle getroffen ouders een aanbod doen om alvast een bedrag van € 30.000 uit te keren. Het aanbod staat open voor alle ouders die gedupeerd zijn door de «alles-of-niets» uitleg van de kinderopvangtoeslag of de buitensporige fraudejacht. Dit bedrag wordt niet verrekend met lopende toeslagen en hoeft niet terug te worden betaald. Ouders die al eerder een bedrag hebben ontvangen, worden aangevuld tot € 30.000. De uitvoering wordt zo snel mogelijk opgepakt, beginnend met eerste betalingen in januari zodat we alle ouders uiterlijk mei het aanbod hebben gedaan. Dit doet niets af aan het recht dat mensen hebben op een integrale behandeling. Als ouders meer schade hebben geleden of aanvullende hulp wensen, dan worden zij uiteraard alsnog volledig geholpen door de herstelorganisatie. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn indien zij niet alleen bij de Belastingdienst, maar ook op andere plekken andere schulden hebben. In dat geval werkt de herstelorganisatie met hen aan een oplossing om van deze schulden af te komen, zodat mensen een nieuwe start kunnen maken.

Ten tweede investeert het kabinet extra in het opschalen van de hersteloperatie. Hierdoor kunnen mensen die ondersteuning nodig hebben, sneller worden geholpen.

Ten derde legt het kabinet snel contact met alle gedupeerden. Gemeenten gaan alle ouders actief bellen en hen hulp aanbieden. Ook zullen we in samenspraak met gemeenten fysieke loketten opzetten op verschillende plekken in het land, waar ouders die dit willen, in korte tijd geholpen kunnen worden.

Het kabinet wil ook een gebaar maken richting getroffen kinderen. In de verhalen van ouders is duidelijk geworden dat de schade niet alleen is beperkt tot ouders, maar dat het ook een grote impact heeft op de levens van hun kinderen. Om die reden onderzoekt het kabinet op welke wijze recht kan worden gedaan aan het leed dat hen is aangedaan. Dit gaat niet alleen om compensatie, het gaat er ook om hen een extra duw in de rug te geven en weer een toekomst te bieden. Het kabinet zal dit zo snel mogelijk en in overleg met het Kindpanel uitwerken.

Deze extra maatregelen brengen dilemma's met zich mee die zien op de rechtmatigheid, doeltreffendheid en uitvoerbaarheid. Doordat we kiezen voor een spoedige uitbetaling van een bedrag ineens, zullen er ook ouders tussen zitten die bij een volledige behandeling niet of niet geheel recht op dat bedrag hadden gehad. Het kan zo zijn dat schuldeisers beslag leggen op (een deel van) het bedrag dat ouders ontvangen. Het kabinet zal zich inzetten om deze risico's waar mogelijk te beperken. We gaan

bijvoorbeeld overleggen met schuldeisers om te zorgen dat het bedrag ook ten goede komt aan ouders en niet direct volledig verdwijnt in aflossing van schulden.

Nu staat voorop dat het geld snel bij de ouders terecht moet komen. Deze risico's nemen wij dus bewust, omdat zij niet alleen compensatie wil bieden voor de geleden schade. Het kabinet wil een begin van herstel van vertrouwen in de overheid opbouwen. Niet iedereen is getroffen door deze problematiek, maar het had wel iedereen kunnen overkomen. En dus wil het kabinet ondubbelzinnig laten weten dat dit onacceptabel is, en dat slachtoffers van overheidsfalen genoegdoening krijgen.

Wij zijn ons volledig bewust dat ook met de nu aangekondigde versnelling en verruiming van de compensatie het voor mensen nog steeds als (te) lang kan voelen, voordat zij hun recht krijgen. Er zal dus blijven gelden dat we ons maximaal blijven inzetten om iedereen zo goed mogelijk te helpen.

Herstel van wat er fout is gegaan heeft de hoogste prioriteit voor het kabinet en is een gezamenlijke kabinetsaanpak. Een nieuw op te zetten Ministeriële Commissie Hersteloperatie zal sturing geven aan de verdere uitwerking en zorgen voor een spoedige voortgang.

We gaan graag met uw Kamer het gesprek aan over de maatregelen. Het kabinet biedt uw Kamer ook de mogelijkheid om in een technische briefing een toelichting te krijgen op de aangekondigde maatregelen. Zoals gezegd komen we medio januari met een uitgebreide reactie op het rapport waarin ook zal stil worden gestaan bij de verdere uitwerking van deze maatregelen en de brede analyse van de Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag.

De Staatssecretaris van Financiën,
A.C. van Huffelen

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
B. van 't Wout